

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Vår dato: 15.05.2023
Vår referanse: 23/27970-4
Deres dato:
Deres referanse: 22/3687

Innspill til stortingsmelding om villrein

Landbruksdirektoratet viser til innspillsmøte for villreinområda sør for Sognefjorden og innspillsmøte for villreinområda nord for Sognefjorden. Tidligere har direktoratet også gitt innspill til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med det interdepartementale arbeidet ledet av Klima- og miljødepartementet (ref. 22/1754-5, 13 februar 2023). Innspillet omhandlet problematikk rundt villrein i områder nær tamreindrift, med tanke på sykdom. I tillegg vil vi her gi et innspill om forvaltningen av villreinens genetikk.

1. Villrein som genetisk ressurs

Landbruksdirektoratet vil oppfordre til økt fokus på villreinbestandene som en genetisk forsikringsressurs for reindriften.

Ville slektninger av domestiserte arter er anerkjent som viktige kilder til genetisk variasjon som kan brukes som en ressurs i møte med nye sykdommer og klimaendringer, enten gjennom tradisjonell avl eller ved hjelp av laboratorieteknikker. Dette er et veletablert prinsipp med presedens i internasjonale rammeverk for naturmangfold. Et eksempel som illustrerer dette er Aichi-målene (2011-2020) som ble utformet i forbindelse med konvensjonen om biologisk mangfold. "By 2020, the genetic diversity of cultivated plants and farmed and domesticated animals and of wild relatives, including other socio-economically as well as culturally valuable species, is maintained, and strategies have been developed and implemented for minimizing genetic erosion and safeguarding their genetic diversity" (Mål 13).

Landbruksdirektoratet
Org.nr: NO 981 544 315 MVA
www.landbruksdirektoratet.no
postmottak@landbruksdirektoratet.no

Postadresse
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo
Telefon: +47 78 60 60 00

Besøksadresse
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo
Løkkeveien 111-0301, 9510 Alta
Skolegata 22, 7713 Steinkjer

2. Genetiske ressurser i villreinbestandene i Norge

Flere bestander av rein som forvaltes som villrein er opprinnelig tamrein (NINA Rapport 2176) og bidrar ikke til ivaretagelse av genetisk mangfold som ikke allerede finnes representert i genomet til tamreinen i reindriftsområdene. Bestandsmålene for villreinområdene med ren genetikk fra den opprinnelige europeiske villreinstammen (Snøhetta, Rondane, Sølnekletten og Knutsø) er totalt 9400 individer (villrein.no). Til sammenligning så er det 217 809 tamrein i norske reindriftsområder (Ressursregnskap for reindriftsnæringen, Landbruksdirektoratet). Genetisk materiale som er representert i bestander med lavt antall individ og begrenset geografisk område er sårbart for tap gjennom stokastiske genetiske prosesser og uforutsette hendinger i forbindelse med tap av habitat, utbrudd av sykdom, ekstrem-vær m.m. De fire villreinområdene med ren villreingenetikk ligger i samme geografiske område og er derfor sårbare for uforutsette hendelser.

3. Tiltak og virkemidler

For å oppnå større bestander av villrein med opprinnelig villreingenetikk trengs større leveområder. Større geografisk spredning av områder med opprinnelig villreingenetikk er også ønskelig. Dette må oppnås uten negativ effekt på reindrift, med tanke på sykdomsspredning, blanding av flokker eller bruk av beiteressurser.

En mulig strategi ville være å fjerne bestander av rein som forvaltes som villrein men har sin opprinnelse fra tamrein og relokasjon av individer fra bestander med villreingenetikk. Mulig dette kan vurderes ved relokasjon i Nordfjella etter CWD-tiltakene. Dette må selvfølgelig utføres med protokoller som forhindrer sykdomsspredning med tanke på CWD og andre sykdommer.

Et annet nyttig tiltak kan være å opprette buffersoner mellom bestander av villrein og tamrein (både tamreindrift og bestander av frittgående tamrein som forvaltes som villrein). Dette reduserer genetisk erosjon av villreinsgener gjennom innblanding av tamrein, og reduserer også spredning av sykdommer. Sperregjerder (som er et veletablert virkemiddel i reindriften) kan vurderes som tiltak.

Vi vil også foreslå at det utarbeides en forvaltningsplan for den opprinnelige villreingenetikken (ikke bare forvaltningsplan for bestandene i sin helhet).

4. Fremtidig samarbeid

Vi vil oppmuntre til tett samarbeid mellom reindriftsmyndighetene og villreinforvaltningen. Reindrift og villrein står ovenfor svært like utfordringer knyttet til arealinngrep, CWD, rovvilt, klimaendringer, og forstyrrende ferdsel i utmark. Det kan finnes synergieffekter i arbeidet innen forvaltning av reindrift og villrein. Vi oppfordrer til samarbeid om endringer i reglement og lovverk for å beskytte rein (både reindrift og villrein).

Vi vil gjerne videre utdype villreinens rolle som genetisk ressurs og potensiale for samarbeid for å møte utfordringene som reinen og dens habitater står ovenfor, og inviterer til videre samtale om dette.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Hildegun Thomassen
fungerende seksjonssjefrådgiver

Kim Sølve Jacobsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Klima- og miljødepartementet Postboks 8013 Dep 0030 Oslo